

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 14CoP/64/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4221204160
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Foltán
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:4221204160.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Foltána a sudcov JUDr. Ľubomíra Bundzela a JUDr. Kristíny Srnkovej, v právnej veci starostlivosti súdu o maloletú A. B., narodenú XX.XX.XXXX, trvale bytom ako matka, toho času bytom C. D., E., so sídlom F. XX/X, E., v konaní zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Komárno, so sídlom M. R. Štefánika 9, Komárno, dieťa matky D. B., narodenej XX.XX.XXXX, trvale bytom G. XXX, a otca H. D., narodeného XX.XX.XXXX, trvale bytom I. XXXX/XX, E., toho času Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby Leopoldov, so sídlom Gučmanova 670/19, Leopoldov, v konaní o návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Komárno na pozbavenie výkonu rodičovských práv, za účasti Krajskej prokuratúry Nitra, so sídlom Damborského 1, Nitra a Obce G., so sídlom C. XXX, G., o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Komárno č. k. 12P/174/2021-239 zo dňa 14.09.2023, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Rozsudkom zo dňa 14.09.2023 súd prvej inštancie pozbavil rodičov maloletej A. B., nar. XX.XX.XXXX, a to H. D., nar. XX.XX.XXXX a D. B., nar. XX.XX.XXXX výkonu rodičovských práv vo vzťahu k maloletemu dieťaťu, počnúc od právoplatnosti tohto rozsudku, maloletej ustanovil za poručníka Obec G. s tým, že poručník má právo zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok v bežných veciach a dohliadať na rozsah a spôsob starostlivosti, ktorá sa dieťaťu poskytuje a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil aplikáciou ust. § 25 ods. 3, § 28 ods. 1, § 38 ods. 1, 2, 3, 4, § 43 ods. 1, § 56 ods. 1, 3, § 57 ods. 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“).

3. Súd prvej inštancie uviedol, že Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Komárno sa podaným návrhom domáhal pozbavenia výkonu rodičovských práv oboch rodičov maloletého dieťaťa a ustanovenia Obce G. za poručníka maloletého dieťaťa. Návrh odôvodnil tým, že maloleté dieťa je umiestnené v Centre pre deti a rodiny - C. D. od 21.04.2021 na základe uznesenia Okresného súdu Komárno sp. zn. 11PPom/1/2021 zo dňa 22.04.2021 a následne na základe rozsudku Okresného súdu Komárno sp. zn. 12P/52/2021 zo dňa 20.07.2021, ktorým súd nariadil pobytové výchovné opatrenie na obdobie 6 mesiacov, a to za účelom zabezpečenia odbornej pomoci dieťaťu. Dôvodom umiestnenia maloletého dieťaťa bolo podozrenie, že dieťa bolo rodičmi predané za účelom núteného sobáša. Malo byť tiež bité, malo mu byť odopieraná strava, nemohlo navštevovať školu, atď. Úrad v danej veci podal podnet

pre podozrenie zo spáchania trestného činu obchodovania s ľuďmi, kde poškodené malo byť maloleté dieťa. Dňa 01.12.2021 vyšetrovateľ vznesol obvinenia voči obom rodičom maloletého dieťaťa, ktorí sú trestne stíhaní za pokus zločinu obchodovania s ľuďmi. Dňa 03.12.2021 bol otec dieťaťa vzatý do väzby. V Centre D. mali maloleté dieťa kontaktovať jeho rodinní príslušníci, avšak maloleté dieťa má strach sa s nimi kontaktovať, zo zariadenia nevychádza von. Z vyjadrenia Centra D. E., ako aj vyšetrovateľky vyplýva, že maloleté dieťa je v ohrození, nakoľko ho vyhľadáva rodina, domáha sa kontaktu s ním, pričom maloleté dieťa má obavu, že ho chcú uniesť, resp. je podozrenie z možného ovplyvňovania maloletého dieťaťa rodinnými príslušníkmi na zmenu jeho výpovede, čo by malo vplyv na trestné konanie. Úrad poukázal na to, že maloleté dieťa kontakt s rodičmi a rodinnými príslušníkmi odmieta a má strach vrátiť sa do rodinného prostredia. Úrad rozhodnutím súdu chce dosiahnuť, pre prípad, ak by bolo dieťa umiestnené do ústavnej starostlivosti, aby sa rodičia nedozvedeli, v ktorom ústave sa nachádza, a aby dieťa nenavštevovali a nekontaktovali ho. Maloleté dieťa je zo psychologického hľadiska v súčasnej dobe stabilizované.

4. Rozsudkom sp. zn. 12P/174/2021 zo dňa 28.07.2022 súd prvej inštancie zakázal rodičom maloletej styk s dieťaťom, a to najmä styk osobný, telefonický, písomný a elektronickú komunikáciu, počnúc odo dňa právoplatnosti rozsudku a návrh na obmedzenie výkonu rodičovských práv zamietol. Proti uvedenému rozsudku podal odvolanie Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v Komárne. Na základe podaného odvolania odvolací súd uznesením sp. zn. 7CoP/40/2022 zo dňa 31.01.2023 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o zamietnutí návrhu na obmedzenie výkonu rodičovských práv, ako aj vo výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Doplneným dokazovaním mal súd za preukázané, že uznesením Okresného súdu Komárno sp. zn. 11PPOm/1/2021 zo dňa 22.04.2021 bolo maloleté dieťa umiestnené v Centre pre deti a rodiny - C. D. a na základe rozsudku Okresného súdu Komárno sp. zn. 12P/52/2021 zo dňa 20.07.2021 bolo nariadené pobytové výchovné opatrenie na obdobie 6 mesiacov za účelom zabezpečenia odbornej pomoci maloletému dieťaťu. Uznesením sp. zn. 12P/174/2021 zo dňa 16.12.2021 súd nariadil neodkladné opatrenie, ktorým zakázal akýkoľvek styk rodičom s maloletým dieťaťom, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Uznesením Prezídia policajného zboru Úrad hraničnej a cudzineckej polície, Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii Bratislava, bolo dňa 01.12.2021 vznesené obvinenie voči rodičom maloletého dieťaťa za pokus zločinu obchodovania s ľuďmi.

Z výsluchu dieťaťa súdom vyplývalo, že sa v Centre D. cíti dobre, našlo si tam kamarátky, hlavne v škole. Uviedlo, že komunikáciu s rodinou odmieta, domov sa nechce vrátiť, pretože sa bojí oboch rodičov.

Zo sociálnej správy Centra D. súd zistil, že maloleté dieťa sa na pobyt v zariadení dobre adaptovalo, rečová bariéra sa odstraňuje a maloleté dieťa sa snaží komunikovať v slovenskom jazyku. Dieťa v rámci uskutočnených psychologických intervencií opisovalo, čo sa dialo v domácom prostredí, opisovalo bitky metlou, zatváranie do špajze, rozprávalo, ako ho rodičia nelúbia a ostatné deti majú radi. Centrum prijalo viaceré opatrenia kvôli zabezpečeniu bezpečia maloletého dieťaťa, maloleté dieťa neopúšťalo zariadenie, prešlo na dištančnú výučbu, nekontaktovalo sa s rodinnými príslušníkmi. Centrum opakovane naznačovalo narušenie objektu (búchanie na okno, zvonenia a podobne) a po týchto incidentoch kontaktovalo políciu. Pri psychologických introverziách maloleté dieťa opakovane pri téme rodina prejavuje úzkosť, vyjadruje obavy z návratu do rodiny. Zdravotný stav maloletého dieťaťa je dobrý. Dodržiava pravidelnú školskú dochádzku. Dieťaťu je poskytovaná komplexná starostlivosť, vrátane psychologickú. Maloleté dieťa nemá záujem o návrat do biologickej rodiny a opakovane vyjadruje obavu z možného návratu.

Dňa 30.03.2022 maloleté dieťa absolvovalo vyšetrenie u pedopsychiatričky s odporúčaním, že dieťa aktuálne nevyžaduje psychiatrický dispenzár, je nutné intenzívne psychoterapeutické vedenie, nácvik relaxačných postupov, dychových cvičení za účelom zvládania stresových situácií. Od uvedeného dátumu je stav maloletého dieťaťa stabilizovaný, bez väčších výkyvov v prežívaní a správaní.

Zo znaleckého posudku č. 86/2021 vypracovaného znalkyňou pre odbor psychológia, odvetvia klinická psychológia detí, klinická psychológia dospelých PhDr. Zuzanou Bielikovou súd zistil, že u maloletého dieťaťa bola zistená ťažká neuroticko - depresívna dekompenzácia, ako aj známky posttraumatickej stresovej poruchy, čo významne negatívne ovplyvňuje jeho bio-psycho-sociálny vývin. Skúška rodinných vzťahov ukazuje, že ako súčasť rodiny prežíva všetkých svojich súrodencov a na okraj rodiny matku, bez akýchkoľvek kamarátskych, či citových väzieb. Samé sa cíti „outsiderom“, vyčlenené mimo rodiny s pocitom osamelosti. Otca neprežíva ako súčasť rodiny, jeho postoje k nemu sú kritické, opozičné, má z neho objektívny aj subjektívny strach. Maloleté dieťa prejavuje záujem o ďalšie vzdelávanie. V prípade, že bude v ďalšom období žiť v sociálne vhodnom, primerane podnecujúcom a láskyplnom prostredí,

je predpoklad, že sa terajších psychických ťažkostí zbaví. Znalkyňa konštatovala, že s poukazom na štruktúru jeho osobnosti a prežívanie, je u neho plne rozvinutý syndróm týraného a zanedbávaného dieťaťa.

Z obžaloby prokurátora Krajskej prokuratúry v Nitre zo dňa 26.07.2022, ktorá bola podaná na Okresný súd Nitra dňa 27.02.2022, súd zistil, že prokurátor Krajskej prokuratúry Nitra podľa § 234 ods. 1 Trestného poriadku podal obžalobu na obvinených H. D. a D. B., že ako rodičia maloletej poškodenej A. B. v presne nestotožnenej dobe najneskôr od 16.04.2021 do 20.04.2021 (správne malo byť uvedené 20.04.2021) v Obci E., v rodinnom dome nachádzajúcom sa na I. J. XXXX/XX, po predchádzajúcej vzájomnej ústnej dohode medzi obvineným H. D. a K. D., spoločne plánovali odovzdanie svojej maloletej dcéry do rodiny K. D. za účelom jej sobáša podľa rómskych zvyklostí a tradícií s maloletým L., za ktorý mali ako rodičia nevesty obdržať sumu 3.000,- Eur, pričom z dôvodu odmietania maloletej poškodenej podrobiť sa vôli a naliehaniam svojich rodičov v súvislosti s jej plánovaným sobášom, bola oboma obvinenými opakovane uzamykaná do izby a špajze v ich rodinnom dome a fyzicky napádaná, fackaním do oblasti tváre a rúk, udieraním metlou do oblasti nôh s cieľom dosiahnutia jej súhlasu, v dôsledku čoho maloletá poškodená utrpela duševnú poruchu - postraumatickú stresovú poruchu, ktorá ovplyvnila jej obvyklý spôsob života minimálne po dobu 9 mesiacov, pričom k uzavretiu predmetného sobáša a s tým spojeným odplatným odovzdaním maloletej poškodenej nedošlo, nakoľko ušla z domu a privolala si pomoc, teda: dopustili sa konania, ktoré bezprostredne smerovalo k dokonaniu trestného činu, ktorého sa dopustili v úmysle odovzdať dieťa na účel núteného sobáša, uvedený čin spáchali na chránenej osobe - blízkej osobe, závažnejším spôsobom konania využitím odkázanosti a podriadenosti, spoločným konaním najmenej 2 osôb a spáchaním toho činu spôsobili ťažkú ujmu na zdraví, avšak k dokonaniu trestného činu nedošlo. Tým spáchali obzvlášť závažný zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 2, ods. 3, písm. d), písm. f), písm. g), ods. 4 písm. b), Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, § 138 písm. g) Trestného zákona, § 123 ods. 3, písm. i) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona.

6. Vecne argumentoval súd prvej inštancie tým, že boli splnené podmienky na pozbavenie výkonu rodičovských práv rodičov vo vzťahu k maloletému dieťaťu. Pri hodnotení dôkazov vychádzal zo zisteného skutkového stavu v čase vyhlásenia rozsudku, z ktorého vyplýva, že maloleté dieťa je na základe súdneho rozhodnutia umiestnené v zariadení s celodennou starostlivosťou, voči rodičom maloletého dieťaťa je vedené trestné konanie za trestný čin obchodovania s ľuďmi a dňa 27.07.2022 bola podaná obžaloba na Okresný súd Nitra. Maloleté dieťa sa s rodičmi a ani s nikým z rodiny nestýka odo dňa umiestnenia v zariadení, dieťa vyjadrilo svoj názor, ktorý je vo vzťahu k rodičom odmietavý. Pri rozhodovaní súd prihliadal predovšetkým na najlepší záujem maloletého dieťaťa, ako aj na závery znaleckého posudku č. 86/2021, z ktorého jednoznačne vyplýva, že maloleté dieťa má ťažkú neuroticko-depresívnu dekompenzáciu a je u neho plne rozvinutý syndróm týraného a zanedbávaného dieťaťa. Pri rozhodovaní vzal do úvahy aj tú skutočnosť, že i keď rodičia maloletého dieťaťa nie sú zatiaľ právoplatne odsúdení v zmysle podanej obžaloby, je dôvodný predpoklad, že sa dopustili vyššie uvedeného trestného činu, pričom výsledky znaleckého dokazovania sú závažného charakteru.

Pozbavenie výkonu rodičovských práv je najzávažnejším a najtvrdším zásahom do rodičovských práv. Pozbavenie sa vždy týka všetkých rodičovských práv konkrétneho rodiča vo vzťahu ku konkrétnemu dieťaťu. Len takýmto spôsobom je možné zabezpečiť dostatočnú ochranu a bezpečie maloletého dieťaťa. Súd prvej inštancie ustanovil maloletému dieťaťu poručníka - Obec G., a to z dôvodu, že v danom prípade by nebolo vhodné ustanoviť za poručníka žiadnu fyzickú osobu z rodinného prostredia maloletého dieťaťa.

7. Rozhodnutie o trovách súd prvej inštancie založil na ust. § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

8. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonnej lehote odvolanie otec, ktorý uviedol, že nesúhlasí s pozbavením výkonu rodičovských práv vo vzťahu k maloletému dieťaťu, pretože pre dcéru chcel dobre, aby dokončila škola a neflákala sa pre chlapcov. Tvrdil, že pri dokazovaní sa potvrdilo, že dcéra bola milenkou M. B.. Dodal, že dcéra neušla z domu preto, že by ju bol nútil k sobášu, ale preto, že M. B. bol jej milencom, s čím on nesúhlasil, lebo M. B. sa dopustil trestného činu s dcérou N.. Ďalej uviedol, že sa domáhal podania trestného oznámenia za krivé obvinenie a krivú prísahu na L. B., O. B. a M. B., lebo ho účelovo dali zavrieť, čím mu spôsobili škodu závažnejším spôsobom.

Navrhol, aby mu rodičovské práva boli vrátené a aby ako rodičia boli aj naďalej zákonní zástupcovia maloletého dieťaťa.

9. K odvolaniu otca sa vyjadrila Okresná prokuratúra Komárno a navrhla, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Z obsahu odvolania otca nevyplývajú žiadne relevantné skutočnosti, jedná sa o jeho domnienky a tvrdenia, ktoré neboli a nie sú predmetom tohto konania. Poukázala na to, že súd prvej inštancie v danej veci vykonal rozsiahle dokazovanie v intenciách uznesenia Krajského súdu v Nitre č. k. 7CoP/40/2022-167 zo dňa 31.01.2023, ktorým bol náležite zistený skutkový stav.

10. K odvolaniu otca sa vyjadril kolízny opatrovník, ktorý navrhol odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

11. Obec G. k odvolaniu otca uviedla, že trvá na odvolaním napadnutom rozsudku súdu prvej inštancie.

12. Otec v odvolacej replike zopakoval, že ako rodičia maloletého dieťaťa nesúhlasia s pozbavením výkonu ich rodičovských práv vo vzťahu k maloletému dieťaťu, pretože na to nie je dôvod len preto, že ich dcéra bola zaľúbená. Ako rodičia nechcú, aby ich dcéra zostala v detskom domove do dospelosti, lebo im chýba a vedia dcéru zabezpečiť ochranu a riadny život.

13. Krajská prokuratúra Nitra podaním zo dňa 11.06.2024 oznámila odvolaciemu súdu, že preberá vstup do konania a zároveň požiadala o doručenie písomností vzťahujúcich sa k odvolaciemu konaniu, vrátane rozhodnutia vo veci samej.

14. K odvolaniu otca sa vyjadrila Krajská prokuratúra Nitra tak, že ho považuje za nedôvodné a neurčité, bez uvedenia konkrétnych skutočností, ktoré by boli spôsobilé spochybniť pozbavenie rodičov výkonu rodičovských práv k maloletému dieťaťu súdom, resp. bez právne relevantného dôvodu k prejednávanej veci. Uviedla, že zákonné podmienky pre pozbavenie rodičov maloletého dieťaťa výkonu rodičovských práv vo vzťahu k nemu, boli splnené (rodičia zneužívali svoje rodičovské práva a povinnosti), skutočný stav veci bol zistený v dostatočnom rozsahu potrebnom pre rozhodnutie vo veci samej a vec bola aj správne právne posúdená. Rozhodnutím súdu prvej inštancie bolo prihladené na najlepší záujem maloletého dieťaťa.

15. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 3 ods. 5 písm. b) CMP) po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok - ďalej len „CSP“), oprávneným subjektom – účastníkom konania (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP v spojení s § 62 ods. 1 CMP), preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), s prihliadnutím na prípadné vady konania, iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 CMP), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke odvolacieho súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 v spojení s § 378 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 387 ods. 1 CSP).

16. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý pozbavil rodičov výkonu rodičovských práv vo vzťahu k maloletému dieťaťu a maloletému dieťaťu ustanovil za poručníka Obec G. s jeho oprávnením zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok v bežných veciach a dohliadať na rozsah a spôsob starostlivosti, ktorá sa dieťaťu poskytuje.

17. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 38 ods. 4 Zákona o rodine, ak rodič zneužíva svoje rodičovské práva a povinnosti najmä týraním, zneužívaním, zanedbávaním maloletého dieťaťa alebo iným zlým zaobchádzaním s maloletým

dieťaťom, alebo výkon rodičovských práv a povinností napriek predchádzajúcim upozorneniam závažným spôsobom zanedbáva, súd pozbaví rodiča výkonu rodičovských práv.

Podľa § 39 ods. 1 Zákona o rodine, ak súd rozhodol o obmedzení alebo pozbavení výkonu rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu iba vo vzťahu k jednému z rodičov, vykonáva rodičovské práva a povinnosti v plnom rozsahu druhý rodič.

Podľa § 39 ods. 2 Zákona o rodine, ak rodičovské práva a povinnosti nemôže vykonávať ani jeden z rodičov alebo ak súd rozhodol podľa § 38 ods. 1 alebo 4 vo vzťahu k jedinému žijúcemu rodičovi, ustanoví vo svojom rozhodnutí maloletému dieťaťu poručníka.

Podľa § 39 ods. 4 Zákona o rodine, vyživovacia povinnosť rodičov voči maloletému dieťaťu rozhodnutím súdu o obmedzení alebo pozbavení výkonu rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu nezaniká.

Podľa § 56 ods. 1 Zákona o rodine, ak obaja rodičia maloletého dieťaťa zomreli, boli pozbavení výkonu rodičovských práv a povinností, bol pozastavený výkon ich rodičovských práv a povinností alebo nemajú spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, súd ustanoví maloletému dieťaťu poručníka, ktorý bude zabezpečovať jeho výchovu, zastupovať ho a spravovať jeho majetok.

18. Súčasťou rodičovských práv a povinností je aj právo dieťa vychovávať, pričom výchovu možno vykladať tak, že sa jedná o starostlivosť o komplexný rozvoj dieťaťa – duševný, telesný, mravný, citový, zdravotný aj rozumový. Táto starostlivosť má byť sústavná a dôsledná. Z psychologického hľadiska je cieľom výchovy dieťaťa jednoznačne jeho všestranný vývin na fungujúcu, citovo a psychosociálne zrelú ľudskú osobnosť s produktívnou sociálnou orientáciou. Rozhodujúcu úlohu vo výchove dieťaťa majú rodičia, pričom základným zmyslom ich starostlivosti musí byť záujem dieťaťa. Dieťa má právo na ochranu pred akýmkoľvek telesným, či duševným násilím, urážaním alebo zneužívaním, pred zanedbávaním, nedbalým zaobchádzaním, trýznením alebo vykorisťovaním. Porušovanie týchto práv rodičmi má za následok sankcie v rodinnom práve, občianskom práve a trestnom práve.

19. Najzávažnejším zásahom do rodičovských práv a povinností je rozhodnutie súdu o pozbavení rodiča ich výkonu. Dôvody, pre ktoré je možné pristúpiť k takému vážnemu zásahu, zákon vymedzuje taxatívne a delí ich do dvoch skupín, a to, že rodič svoje rodičovské práva a povinnosti zneužíva (ďalší výpočet je exemplifikatívny: najmä týraním, zneužívaním, zanedbávaním alebo iným zlým zaobchádzaním) a to, že rodič výkon svojich rodičovských práv a povinností napriek predchádzajúcim upozorneniam závažným spôsobom zanedbáva. Súdy za zneužívanie rodičovských práv prevažne považujú ohrozovanie telesného a duševného vývoja detí, umožňovanie im páchať trestnú činnosť, vedenie nemorálneho spôsobu života, týranie detí a pod.. Predpokladá sa teda aktívna činnosť, nie pasívny postoj. Zneužívaním sú všetky vedomé a nevedomé aktivity, ktorých sa dopúšťa dospelý človek na dieťati a v ktorých dôsledku dochádza k poškodeniu zdravia a zdravého vývoja dieťaťa. Ak súd pozbaví výkonu rodičovských práv a povinností oboch rodičov alebo jediného žijúceho rodiča, potom v zmysle ust. § 39 ods. 2 Zákona o rodine ustanoví dieťaťu poručníka, ktorý bude zabezpečovať jeho výchovu, zastupovať ho a spravovať jeho majetok.

20. Z rozsudku Okresného súdu Nitra sp. zn. 21Tk/2/2022 zo dňa 06.11.2023 vyplýva, že rodičia maloletého dieťaťa boli uznaní za vinných, že v presne nestotožnenej dobe najneskôr od 16.04.2021 do 20.04.2021 v obci E., okres L., v rodinnom dome nachádzajúcom sa na I. P. J. XXXX/XX, po predchádzajúcej vzájomnej ústnej dohode medzi obžalovaným H. D. a K. D., otcom maloletého L.B. narodeného XX.XX.XXXX, spoločne plánovali odovzdanie svojej maloletej dcéry, poškodenej A. do rodiny K. D. za účelom sobáša podľa rómskych zvyklostí a tradícií s maloletým L., za ktorý mali ako rodičia nevesty obdržať od K. D. sumu 3.000,- Eur, pričom z dôvodu odmietania maloletej poškodenej podrobiť sa vôli na naliehaniach svojich rodičov v súvislosti s jej plánovaným sobášom, bola oboma obžalovanými opakovane uzamykaná do izby a špajze v ich rodinnom dome a fyzicky napádaná fackaním do oblasti tváre a rúk, udieraním metlou do oblasti nôh s cieľom dosiahnutia jej súhlasu v dôsledku čoho maloletá poškodená A. utrpela duševnú poruchu - postraumatickú stresovú poruchu, ktorá ovplyvnila jej obvyklý spôsob života minimálne po dobu 9 mesiacov, pričom k uzavretiu predmetného sobáša a tým spojeným odplatným odovzdaním maloletej poškodenej A. nedošlo, nakoľko maloletá poškodená A. ušla z domu a privolala si pomoc, teda dopustili sa konania, ktoré bezprostredne

smerovalo k dokonaniu trestného činu, ktorého sa dopustili v úmysle odovzdať dieťa na účel núteného sobáša, uvedený čin spáchali na chránenej osobe – blízkej osobe, závažnejším spôsobom konania – využitím odkázanosti a podriadenosti, spoločným konaním najmenej 2 osôb a spáchaním tohto činu spôsobili ťažkú ujmu na zdraví, avšak k dokonaniu trestného činu nedošlo, čím spáchali obzvlášť závažný zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 odsek 2, odsek 3 písmeno d), písmeno f), písmeno g), odsek 4 písmeno b) Trestného zákona s poukazom na § 139 odsek 1 písmeno c) Trestného zákona, § 138 písmeno g) Trestného zákona, § 123 odsek 3 písmeno i) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 odsek 1 Trestného zákona, za čo bol otcovi uložený trest odňatia slobody vo výmere 16 rokov so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia a zároveň mu bol uložený ochranný dohľad vo výmere 3 roky a matke bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia a zároveň jej bol uložený ochranný dohľad vo výmere 2 roky.

Proti tomuto rozsudku podali obžalovaní – rodičia maloletého dieťaťa odvolania, o ktorých rozhodol Krajský súd v Nitre ako odvolací súd rozsudkom č. k. 1To/3/2024-1326 zo dňa 23.04.2024 tak, že napadnutý rozsudok vo výrokoch oboch obžalovaných zrušil a otcovi maloletého dieťaťa uložil trest odňatia slobody vo výmere 16 rokov so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia a zároveň mu uložil ochranný dohľad vo výmere 3 roky a matke bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia a zároveň jej bol uložený ochranný dohľad vo výmere 2 roky.

Rozsudok Okresného súdu Nitra sp. zn. 21Tk/2/2022 zo dňa 06.11.2023 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 1To/3/2024-1326 zo dňa 23.04.2024 nadobudol právoplatnosť dňa 23.04.2024.

21. Po zohľadnení okolností danej veci, keď obaja rodičia maloletého dieťaťa boli právoplatne odsúdení za spáchanie obzvlášť závažného zločinu obchodovania s ľuďmi, ktorého sa dopustili tým, že maloleté dieťa chceli za odplatu odovzdať (predať) na účel (núteného) sobáša podľa rímskych zvyklostí a tradícií, pričom pre odmietanie maloletého dieťaťa podrobiť sa plánovanému sobášu, obaja rodičia dieťa uzamykali do izby a špajze v ich rodinnom dome a fyzicky ho napádali s cieľom dosiahnutia jeho súhlasu, v dôsledku čoho dieťa utrpelo ťažkú ujmu na zdraví, duševnú poruchu – postraumatickú stresovú poruchu, ako aj s poukazom na plné rozvinutie syndrómu CAN - syndrómu týraného a zanedbávaného dieťaťa, ktoré konštatovala znalkyňa z odboru psychológia, klinická psychológia detí, klinická psychológia dospelých PhDr. Zuzana Bieliková i znalkyňa z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria, klinická psychológia dospelých MUDr. Anna Kováčová, navyše keď maloleté dieťa nemá vypestované žiadne vzťahy voči rodičom, s absenciou citových väzieb (city dieťa odovzdať nevedelo, keďže ich nedostalo), je pozbavenie rodičovských práv a povinností oboch rodičov vo vzťahu k maloletému dieťaťu plne dôvodné.

Obaja rodičia namiesto toho, aby dieťaťu zabezpečili také podmienky, aby vyrastalo v atmosfére šťastia, lásky, porozumenia, stability, tolerancie a harmónie, aby jeho výchova smerovala k pozitívnemu rozvoju jeho osobnosti, nadania a rozumových a fyzických schopností, mravnému, duchovnému a sociálnemu rozvoju a aby boli rešpektované jeho práva na telesný a duševný vývin, zneužili svoje rodičovské práva a povinnosti vyššie uvedeným konaním, dôsledkom čoho došlo k poškodeniu zdravia a zdravého vývoja dieťaťa. Ich konanie má za následok pozbavenie ich rodičovských práv a povinností, ktoré má sankčný charakter. Takéto opatrenie objektívne vyžaduje záujem dieťaťa, keďže miernejšie prostriedky ochrany dieťaťa tu vzhľadom na okolnosti prípadu nie sú namieste. V tejto súvislosti sa žiada dodať, že otec sa podľa odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 1To/3/2024-1326 zo dňa 23.04.2024 dopustil spáchania predmetného trestného činu napriek predchádzajúcemu odsúdeniu za zločin obchodovania s ľuďmi, navyše v skúšobnej dobe.

22. Zákonným následkom pozbavenia výkonu rodičovských práv a povinností oboch rodičov, je ustanovenie poručníka dieťaťu - Obce G., ktorá s ustanovením za poručníka súhlasila (i keď jej súhlas nie je podmienkou jej ustanovenia do funkcie poručníka tak, ako je to v prípade fyzických osôb).

23. Odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov v súlade s ust. § 387 ods. 1 CSP rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

24. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol použitím ustanovenia § 396 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

25. V súvislosti so žiadosťou otca o pridelenie obhajcu, keďže jeho finančná situácia mu nedovoľuje si zvoliť právneho zástupcu, odvolací súd poukazuje na to, že v konaní vo veciach maloletých detí sa nevyžaduje povinné právne zastúpenie. V zmysle ust. § 160 ods. 2 CSP má otec právo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci, pričom o tejto možnosti už bol poučený súdom prvej inštancie v oznámení zo dňa 06.07.2023, ktoré mu bolo doručené dňa 11.07.2023.

26. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0 (§ 2 ods. 1 CMP, § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C. s. p.).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C. s. p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C. s. p.).